

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Για την απασχόληση των Ανηλίκων»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου «Για την απασχόληση των ανηλίκων» η Κυβέρνηση εκφοράζει τη βούλησή της για ανανέωση και εκσυγχρονισμό της Νομοθεσίας που ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις καθώς και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορούν στη χώρα μας να απασχοληθούν σε εργασία ανήλικα άτομα.

Η απασχόληση των ανηλίκων αποτελεί για την Κυβέρνηση θέμα κορυφαίου ενδιαφέροντος, γιατί οι συνθήκες εργασίας και το είδος της απασχόλησής τους είναι ζωτικό στοιχείο για την υγεία και τη συνολική τους ανάπτυξη. Η υπάρχουσα νομοθεσία χρονολογείται από το έτος 1912 (Ν.Δ.ΚΘ/1912, Β.Δ. 14-8-1913 κλπ.), είναι διασπαρτή σε πολλούς Νόμους και Διατάγματα, αλλά κυρίως δεν έχει προσαρμοστεί στις από τότε εξελίξεις της επιστήμης, του Εργατικού Δικαίου και της Παιδείας. Ακόμη περισσότερο δεν είναι πλέον σύμφωνη με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ανηλίκων στη μορφωση, στον πολιτισμό στην ψυχαγωγία κ.α. Έτσι λοιπόν ανεξάρτητα από το μεγάλο χρονικό διάστημα που περάσε, οι σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές μεταβολές που μεσολάβησαν, οι διαφορετικές αντιλήψεις και απαιτήσεις της Κοινωνίας δημιουργούν χρέος για την Πολιτεία να αντιμετωπίσει με διαφορετικό πνεύμα, σύμφωνα με τις ανάγκες της αναπτυξιακής πορείας της χώρας μας, το θέμα της απασχόλησης των ανηλίκων.

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου:

Πρώτο:

Απαγορεύεται η απασχόληση σε οποιαδήποτε εργασία των ανηλίκων ηλικίας κάτω των 15 ετών, ώστε να περατώσουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση, η οποία λήγει στο 15ο έτος της ηλικίας τους.

Δεύτερο:

Απαγορεύεται η απασχόληση των ανηλίκων (από 15 έως 18 χρόνων) σε εργασίες επικίνδυνες, βαριές ή ανθυγιεινές, καθώς και σε εργασίες που βλάπτουν την ψυχική τους υγεία και γενικά που εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Τρίτο:

Με άδεια της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας, που δεν επιτρέπεται να ξεπερνά το τρίμηνο, επιτρέπεται κατ'εξαιρέση η απασχόληση ανηλίκων που δεν συμπλήρωσαν το 15ο έτος της ηλικίας τους σε καλλιτεχνικού χαρακτήρα εκδηλώσεις.

Τέταρτο:

Εισάγεται η παροχή προγραμμάτων εξωσχολικού επαγγελματικού και ενημέρωσης προς τους ανήλικους πριν την απασχόλησή τους σε οποιαδήποτε εργασία. Αρμόδιος φορέας είναι ο ΟΑΕΔ και στόχος να μην μπαίνει στην απασχόληση κανείς ανήλικος χωρίς κατεύθυνση και ενημέρωση.

Πέμπτο:

Απαγορεύεται για τους ανήλικους που δεν έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους καθώς και για όσους φοιτούν συγχρόνως σε Γυμνάσια, Λύκεια κάθε τύπου Τεχνικές - Επαγγελματικές Σχολές ή πέραν των 6 ωρών την ημέρα και 20 ωρών την εβδομάδα απασχόλησή τους, καθώς και η υπερωριακή απασχόληση γενικά.

Έκτο:

Καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση παρεχόμενη εργασία και στις περιπτώσεις της απασχόλησης των ανηλίκων.

Έβδομο:

Παρέχεται ειδική πρόσθετη άδεια στους μαθητές και σπουδαστές ανηλίκους, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στις εξετάσεις, που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις.

Όγδοο:

Εισάγεται ειδική διαδικασία για την έκδοση βιβλιαρίου εργασίας των ανηλίκων, ειδικού για συγκεκριμένη εργασία ή ομάδα εργασιών.

Ένατο:

Διασφαλίζεται η κατάλληλη και λεπτομερής δωρεάν ιατρική εξέταση του ανηλίκου πριν από τη σύναψη της σύμβασης εργασίας από υπηρεσίες του ΕΣΥ ή του ΙΚΑ που λειτουργούν στην περιοχή αρμοδιότητας της Επιθεώρησης Εργασίας που χορηγεί το βιβλιόριο εργασίας και προβλέπεται παράλληλα ο καθορισμός ειδικών ιατρικών εξετάσεων που απαι-

τούνται για ορισμένες εργασίες ή ομάδα εργασιών.

Δέκατο:

Προβλέπονται μητρώο βιβλιαρίων εργασίας από τον εργοδότη και μητρώο ανηλίκων - εργαζομένων σε κάθε Επιθεώρηση Εργασίας, ώστε να είναι δυνατός κάθε στιγμή ο έλεγχος για την τήρηση της Εργατικής Νομοθεσίας.

Ενδέκατο:

Ανήλικοι που απασχολούνται σε οποιοδήποτε εργοδότη, συνδέονται με τον εργοδότη τους με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Δωδέκατο:

Προβλέπονται πρόσθετα μέτρα προστασίας για τους ανήλικους στο εργασιακό τους περιβάλλον και

Δέκατο τρίτο:

Απαγορεύεται να είναι εργοδότες ανηλίκων πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών και του ν. 1500/1984.

Ειδικότερα, με τα επιμέρους άρθρα του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, προβλέπονται τα παρακάτω:

Με το άρθρο 1, καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Νόμου.

Με το άρθρο 2, καθιερώνεται ως γενικό όριο εισόδου στην απασχόληση το 15ο έτος της ηλικίας, σε συνδυασμό με την περάτωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από το Νόμο εκπαίδευσης, η οποία είναι εννεαετής. Ειδικά προβλέπεται απαγόρευση απασχόλησης ανηλίκων σε εργασίες επικίνδυνες, βαριές ή ανθυγιεινές καθώς και σε εργασίες που βλάπτουν την ψυχική υγεία των ανηλίκων και γενικά εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Με το ίδιο άρθρο, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εργασίας, μετά γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, για τον καθορισμό των εργασιών αυτών.

Με το άρθρο 3, προβλέπεται κατ'εξαιρέση, η δυνατότητα για απασχόληση ανηλίκων κάτω των 15 ετών σε καλλιτεχνικού χαρακτήρα εκδηλώσεις και παρεμφερείς δραστηριότητες με αυστηρές προϋποθέσεις, όρους και διαδικασίες, όπως ειδικότερα αναφέρονται σ' αυτό.

Με το άρθρο 4, προβλέπεται η παροχή επαγγελματικού προσανατολισμού και ενημέρωσης, προς τους ανήλικους, από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ πριν από την είσοδό τους στην απασχόληση, ώστε να υπάρχει σ' αυτούς κατεύθυνση και ενημέρωση. Η βεβαίωση που θα χορηγείται, θα αποτελεί απαραίτητο δικαιολογητικό για να προσληφθεί ο ανήλικος σε οποιαδήποτε εργασία.

Με το άρθρο 5:

α) Καθορίζονται τα χρονικά όρια της εργασίας για τους ανήλικους που δεν έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους σε οποιαδήποτε εργασία καθώς και εκείνων που φοιτούν συγχρόνως σε Γυμνάσια, Λύκεια κάθε τύπου ή Τεχνικές - Επαγγελματικές Σχολές, δημόσιες ή ιδιωτικές αναγνωρισμένες από το Κράτος. Καθορίζεται μειωμένο ωράριο ημερήσιας εργασίας που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις 6 ώρες την ημέρα και τις 30 ώρες την εβδομάδα.

β) Καθορίζεται ημερήσια ανάπαυση τουλάχιστον 12 συνεχών ωρών στην οποία επωσδήποτε θα περιλαμβάνεται το χρονικό διάστημα από της 10ης νυκτερινής μέχρι της 3ης πρωινής ώρας.

γ) Για την διευκόλυνση των ανηλίκων που φοιτούν συγχρόνως σε Γυμνάσια, σε Λύκεια κάθε τύπου ή σε Τεχνικές - Επαγγελματικές Σχολές, καθορίζεται η ημερήσια απασχόληση των ανηλίκων να αρχίζει ή να λήγει δύο τουλάχιστον ώρες μετά τη λήξη ή πριν την έναρξη των μαθημάτων αντίστοιχα.

δ) Καθορίζεται μειωμένο ωράριο εργασίας για τους ανήλικους που απασχολούνται κατ'εξαιρέση σε καλλιτεχνικού χαρακτήρα εκδηλώσεις και παρεμφερείς δραστηριότητες. Η μείωση αυτή είναι ανάλογη με την ηλικία των ανηλίκων.

ε) Απαγορεύεται η υπερωριακή εργασία των ανηλίκων γενικά.

Με το άρθρο 6, καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση παρεχόμενη εργασία και στις περιπτώσεις της απασχόλησης των ανηλίκων. Προβλέπεται η αμοιβή τους με το κατώτατο ημερομίσθιο που προβλέπεται από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. στην αναλογία των ωρών που απασχολούνται και ορίζεται ότι η πρόσθετη αμοιβή τους και οι ειδικές γι' αυτούς εργασιακές συνθήκες αποτελούν αντικείμενο συλλογικών διαπραγματεύσεων με εξαίρεση τις ρυθμίσεις που προβλέπονται στο Νόμο αυτό.

Με το άρθρο 7, η κανονική άδεια χορηγείται υποχρεωτικά κατά την περίοδο των θερινών σχολικών διακοπών σε συνεχείς ημέρες αλλά παράλληλα παρέχεται ευχέρεια στους ανήλικους, για διευκόλυνσή τους, να ζητήσουν το μισό αυτής τημηματικά και σε άλλες χρονικές περι-

δους. Στους μαθητές ή σπουδαστές ανήλικους που εργάζονται, θεμελιώνεται το δικαίωμα για άδεια συμμετοχής τους σε εξετάσεις. Με τις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού δε βιγνώνται οι διατάξεις περί κανονικών αδειών που ισχύουν σήμερα για τις επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά, καθώς και οι ευνοϊκότερες για τους εργαζομένους ρυθμίσεις, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις περί κανονικών αδειών.

Με το άρθρο 8, απαγορεύεται η απασχόληση ανήλικων (μέχρι 18 ετών), αν δεν είναι εφοδιασμένοι με βιβλιάριο εργασίας ειδικό για τη συγκεκριμένη εργασία ή ομάδα εργασιών. Δεν απαιτείται όμως ανάλογο βιβλιάριο προκειμένου για απασχόληση ανήλικου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Νόμου αυτού. Με το άρθρο αυτό επίσης καθορίζεται το περιεχόμενο του βιβλιαρίου εργασίας, η διαδικασία έκδοσής του, η αρμόδια αρχή, η διάρκεια ισχύος του και οι λόγοι ανανέωσης ή αφαίρεσής του. Προϋπόθεση έκδοσης ορίζεται σχετική Ιατρική εξέταση από την οποία θα προκύπτει, ότι η εργασία της επιλογής του δεν απειλεί κίνδυνο στην υγεία του. Παρέχεται με το άρθρο αυτό εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εργασίας για να καθορίσει με απόφαση του τη διαδικασία έκδοσης του τυπο, τις διαστάσεις και το περιεχόμενο των βιβλιαρίων εργασίας.

Με τα άρθρα 9 και 10, καθορίζονται τα σχετικά έντυπα και μητρώα που θα τηρούνται από τους εργοδότες και τις Επιθεωρήσεις Εργασίας.

Με τα άρθρα 11, 12, 13 και 14, καθιερώνονται Ιατρικές εξετάσεις για τους ανήλικους για να διαπιστωθεί ότι η εργασία της επιλογής τους δεν απειλεί κίνδυνο στην υγεία τους και καθορίζονται η διαδικασία παραπομπής τους, το είδος των εξετάσεων και οι αρμόδιες υπηρεσίες για τη διενέργεια αυτών και την Ιατρική πιστοποίηση. Με το άρθρο 15, ορίζεται ότι οι ανήλικοι συνδέονται με τον εργοδότη τους με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και εφαρμόζονται για αυτούς οι διατάξεις της Εργατικής Νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την τήρηση των διατάξεων για την είσοδό τους στην απασχόληση.

Σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι η προστασία των ανηλίκων.

α) Από καταστρατηγήσεις που παρουσιάζονται συνήθως με τη μορφή της αλλαγής του τίτλου της σύμβασης.

β) Για να μην καρπωθεί άλλος την ωφέλεια από την ακυρότητα της σύμβασης λόγω της μη τήρησης των διατάξεων για την είσοδο στην απασχόληση.

Με το άρθρο 16, προβλέπονται, εκτός από τα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας που προβλέπονται για όλους τους εργαζομένους, και πρόσθετα μέτρα προστασίας των ανηλίκων στο εργασιακό τους περιβάλλον, καθώς και υποχρέωση του εργοδότη για συνεχή ενημέρωση των ανηλίκων σε σχέση με τους κινδύνους που απειλούν τη ζωή, την υγεία και τη φυσική, ψυχική και πνευματική τους ανάπτυξη.

Επίσης, απαγορεύεται να είναι εργοδότες ανηλίκων πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσής της γενετήσιας ζωής, εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών κα: του ν. 1500/1984.

Με το άρθρο 17, καθορίζονται ως όργανα για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του Νόμου οι Επιθεωρήσεις Εργασίας.

Με το άρθρο 18, προβλέπονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για τους εργοδότες ή τους εκπροσώπους τους που παραβαίνουν τις διατάξεις αυτού του Νόμου και παρέχεται ευχέρεια στον Υπουργό Εργασίας να αναπροσαρμόζει τα ποσά.

Επίσης, με ίδιες ποινές προβλέπεται να τιμωρούνται και οι γονείς ή όσοι έχουν την επμέλεια του ανήλικου, όταν επιτρέπουν σ' αυτόν να ασχολείται κατά παράβαση των διατάξεων αυτού του Νόμου.

Ορίζεται επίσης, πέρα από τις ποινικές κυρώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, δυνατότητα για επιβολή προστίμου από 30.000 δραχ. έως 300.000 δραχ. στους εργοδότες ή τους εκπροσώπους τους που παραβαίνουν τις διατάξεις του Νόμου αυτού, υπέρ του ΟΑΕΔ με πράξη του προϊσταμένου της αρμόδιας Επιθεωρήσεως Εργασίας.

Με το άρθρο 19, ορίζεται, ότι οι διατάξεις του άρθρου 2 του νόμου αυτού εφαρμόζονται σε όλους τους ανήλικους, που θα απασχοληθούν για πρώτη φορά σε οποιαδήποτε εργασία, μετά την έναρξη της ισχύος του Νόμου και υποχρεώνονται οι εργοδότες, για τους ανήλικους που απασχολούνται πριν από την έναρξη της ισχύος του Νόμου σε εργασίες επικινδύνες, βαριές και ανθυγιεινές, να παρουν άμεσα μέτρα για βελτίωση των συνθηκών της εργασίας τους.

Επίσης, ορίζεται, ότι και μετά την ισχύ του Νόμου εξακολουθούν να ισχύουν τα βιβλιάρια εργασίας των ανηλίκων, που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με προγενέστερες διατάξεις, μέχρις ότου λήξει ο χρόνος που ανομοιάζεται: σ' αυτά για να αποφευχθεί αναστάτωση και ταλαιπωρία σε εργοδότες, εργαζομένους και υπηρεσίες κατά την πρώτη εφαρμογή του Νόμου.

Με το άρθρο 20, ορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του Νόμου αυτού.

Αθήνα, 19 Οκτωβρίου 1988

Οι Υπουργοί

Εργασίας Δικαιοσύνης Πολιτισμού Δημ. Τέχνης
Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ Α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ Α. Μ. ΜΕΡΚΟΥΡΗ Α. ΣΧΕΛΙΩΤΗΣ

Υγείας, Πρόνοιας και Εθν. Οικονομίας Οικονομικών
Κοινων. Ασφαλίσεων

Ι. ΦΙΛΩΡΟΣ Π. ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ Δ. ΤΣΟΒΔΛΑΣ

Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
Απασχόληση των ανηλίκων

Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται σε κάθε μορφή απασχόλησης ανηλίκων.
2. Για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ως ανήλικοι νοούνται όσοι δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.

Άρθρο 2

Όροι και προϋποθέσεις απασχόλησης

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 ανηλίκου που δεν έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους απαγορεύεται να απασχοληθούν σε οποιαδήποτε εργασία.
2. Ανήλικοι δεν επιτρέπεται να απασχολούνται σε εργασίες επικινδύνες, βαριές ή ανθυγιεινές, καθώς και σε εργασίες που βλαπτούν την ψυχική τους υγεία και γενικά εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Οι εργασίες αυτές καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

Άρθρο 3

Καλλιτεχνικές και παρεμφερείς δραστηριότητες

1. Με άδεια της Επιθεωρήσεως Εργασίας επιτρέπεται η απασχόληση ανηλίκων, που δεν έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους σε θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκτελέσεις ή άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, διαφημιστικά προγράμματα, επιδείξεις μόδας, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εγγραφές ή εκπομπές, εγγραφές σε βίντεο, κινηματογραφικές λήψεις, καθώς και η χρησιμοποίησή τους ως μοντέλων, εφόσον δεν βλάπτεται η σωματική και η ψυχική τους υγεία και η ηθική τους.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της αντιπροσωπευτικότερης οργάνωσης των εργαζομένων και των εργοδότην του χώρου, μπορεί να επιτρέπεται η απασχόληση ανηλίκων και σε άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες.

2. Η κατά την παράγραφο 1 άδεια της Επιθεωρήσεως Εργασίας χορηγείται στον εργοδότη ύστερα από αίτησή του και περιέχει το ονοματεπώνυμο και την ηλικία του ανηλίκου, το είδος της εργασίας στην οποία πρόκειται να απασχοληθεί, τις ώρες έναρξης και λήξης της ημερησιας απασχόλησης και τη χρονική διάρκεια της.

Η άδεια χορηγείται για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Παράταση της άδειας μπορεί να χορηγηθεί για εξαιρετικούς λόγους.

3. Για τη χορήγηση της άδειας ή την παραταση της ο εργοδότης μαζί με την αίτηση υποβάλλει δήλωση, ότι έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα προστασίας του ανηλίκου, συναίνεση του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου και Ιατρική πιστοποίηση ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για τη σωματική ή ψυχική υγεία του ανηλίκου στη συγκεκριμένη απασχόληση.